

MULTIMODALNI PRIJEVOZ

pojam
pravni odnosi
odgovornost

Prof. dr. sc. Nikoleta Radionov
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
nikoleta.radionov@pravo.hr

- Multimodalni prijevoz / Mješoviti prijevoz

- Prijevoz koji se temeljem **jedinstvenog ugovora** obavlja putem **dvije ili više različite grane** prijevoza
- Jedinstveni nositelj odgovornosti: **Multimodal Transport Operator (MTO)**
 - Ugovorne strane: MTO i naručitelj prijevoza
 - MTO sa ili bez prijevoznih kapaciteta
 - može i ne mora biti stvarni prijevoznik na jednoj ili više dionica prijevoza
 - Obično špediter/logističar
- Jedna prijevozna isprava, npr.:
 - Negotiable FIATA Multimodal Transport Bill of Lading (FBL)
 - Non-negotiable FIATA Multimodal Transport Waybill (FWB)
 - BIMCO Multidoc 95, 2016 (B/L)
 - BIMCO Multiwaybill 95,2016 (WBL)
- Roba koletirana bilo na koji način, sa ili bez prekrcaja u druge transportne jedinice

- Intermodalni prijevoz

- Sinonim?
- Tehnološki pojam
- Roba pakirana u kontejnere, bez prekrcaja, samo manipulacija kontejnerom

KONTEJNERIZACIJA

1955: Malcom McLean

- **UŠTEDA**

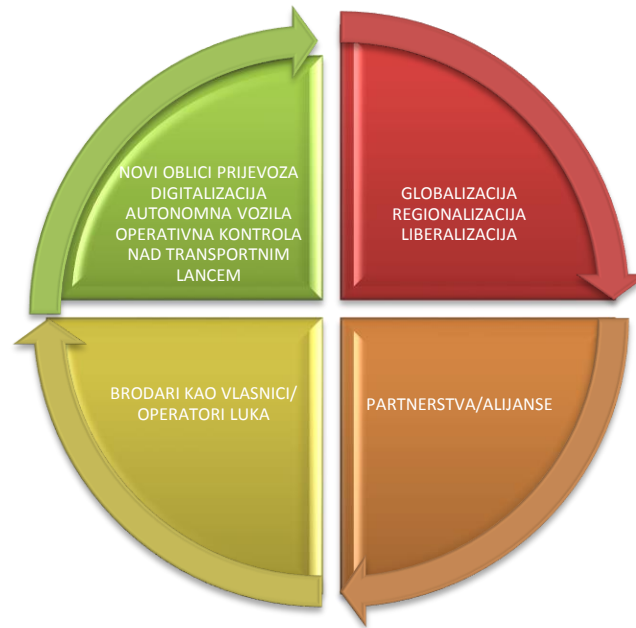
- ✓ Vrijeme: drastično skraćeno vrijeme ukrcaja, iskrcaja robe
 - ✓ Mogućnost prijevoza tereta na velike udaljenosti koji ranije nije bio ni zamisliv
- ✓ Prostor: prikolice tegljača zauzimaju previše mjesta na brodu
- ✓ Krađe: drastično smanjenje krađe robe tijekom prekrcaja

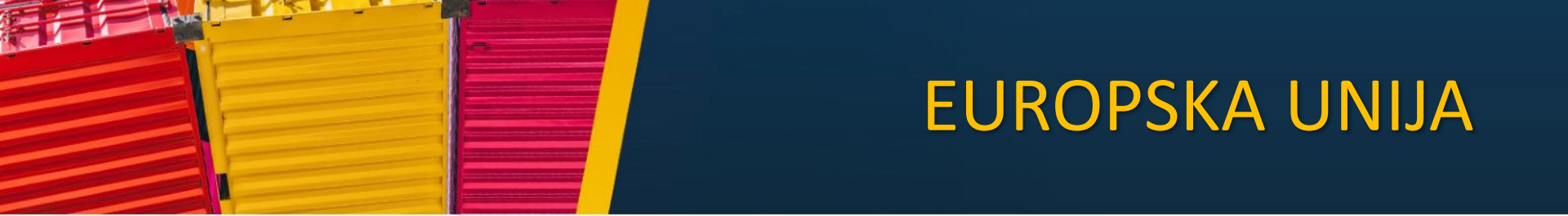
- **JEDNOSTAVNOST**

- 🚚 Olakšana tehnološka manipulacija (*seamless*)
- 🚚 Razvoj „Door-to-Door” koncepta – veća efikasnost
- 🚚 Olakšana organizacija prijevoza za naručitelja - MTO
- 🚚 Dokumentacija – 1 dokument/MTO
- 🚚 Povećanje tržišta – globalno, razvoj tržišne utakmice, niže cijene, veća zarada
- 🚚 Industrijska decentralizacija
 - 🚚 Izmjena donošenja poslovnih odluka = trošak radne snage (mjesto proizvodnje) + trošak skladištenja + trošak prijevoza

DA LI JE POSTIGNUTA PRAVNA SIGURNOST I JEDNOSTAVNOST PRAVNOG UREĐENJA OVOG POSLA?

SVIJET

EUROPSKA UNIJA

- STRATEŠKE ODREDNICE

- „*EUROPE 2020 : A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*
- TRANSPORT: Bijela knjiga 2011: „*Roadmap to a Single European Transport Area: Towards a competitive and resource efficient transport system*”
 - *KLJUČNI CILJEVI DO 2050:*
 - *Gradovi bez automobila na konvencionalna (fosilna) goriva*
 - *U zrakoplovstvu 40% održiva goriva s niskim udjelom ugljika; najmanje 40% smanjenja emisija u pomorskom prometu*
 - *50% intermodalne redistribucije u putničkom i robnom prijevozu na srednjim relacijama sa ceste na željeznicu i unutrašnju plovidbu*
 - U konačnici **smanjenje štetnih emisija u transportu za 60% do 2050**

EU PROBLEMI

- NEGATIVNE POSLJEDICE TRANSPORTA

- Zagađenje
- Klimatske promjene
- Zagušenost prometa (*congestion*)
- Prometne nesreće (sigurnost prometa)

Prijetnja

- gospodarskom razvoju
- zdravlju
- dobrobiti građana

- PROGNOZE ZA BUDUĆNOST

- Porast cestovnog prometa za **40% do 2030**, čak **80% do 2050**!

- CILJ

- Intermodalna redistribucija prema čistim i sigurnijim granama prometa
- Green transport

= POTICAJI ZA MULTIMODALNI PRIJEVOZ SA OGRANIČENOM CESTOVNOM DIONICOM

DIREKTIVA 92/106 O KOMBINIRANOM PRIJEVOZU

- CILJ: poticanje kombiniranog prijevoza u EU

- DEFINICIJA:

„kombinirani prijevoz” je prijevoz robe između država članica, pri čemu se kamion, prikolica, poluprikolica, s vučnim vozilom ili bez njega, izmjenjivi sanduk ili kontejner od 20 stopa ili više, koristi na cesti pri početnoj ili završnoj dionici putovanja, a u drugoj dionici, željezničkim ili unutarnjim plovnim putom ili pomorskim prijevozom, ako je ta dionica dulja od 100 km zračne linije i čini početnu ili završnu dionicu cestovnog prijevoza na tom putovanju:

- između točke utovara robe i najbliže odgovarajuće utovarne željezničke postaje pri početnoj dionici te između najbliže odgovarajuće istovarne željezničke postaje i točke istovara pri završnoj dionici, ili
- unutar promjera koji nije veći od 150 km zračne linije od luke unutarnjeg plovnog puta ili pomorske luke utovara ili istovara
- Usluge kombiniranog prijevoza oslobođene
 - sustava KVOTA I OGRANIČENJA
 - Ograničenja KABOTAŽNOG PRIJEVOZA (ako ih izvodi prijevoznik Zajednice)
 - POREZ NA MOTORNA VOZILA koja sudjeluju u kombiniranom prijevozu: sniženje ili oslobođenje

EUROPSKA UNIJA I MULTIMODALNOST

- 2018 – godina multimodalnosti

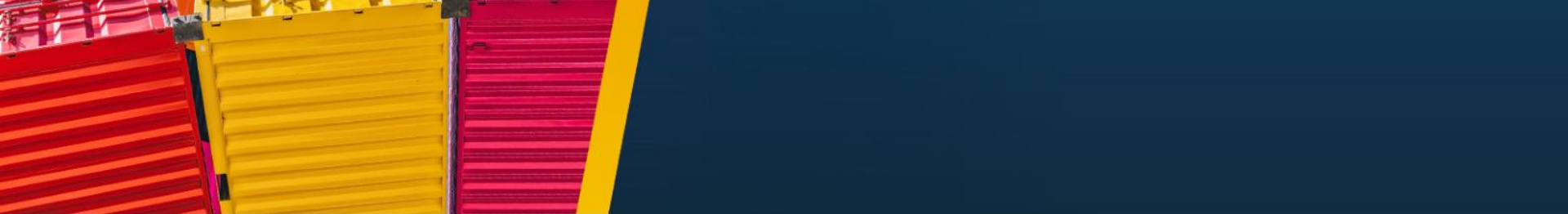
Ciljevi:

- Digitalizacija
 - E-transportna dokumentacija, sistemi digitalnih koridora informacija, multimodalne transportne informacije i prodaja karata
- Ekonomski poticaji za promociju multimodalnosti kroz npr. Reviziju Direktive o kombiniranom prijevozu i nove ekonomske studije o troškovima
- Podrška multimodalnoj infrastrukturi i inovacijama (fizičke i digitalne), kroz Connecting Europe Facility, Horizon 2020 i pripremu novih financijskih planova za istraživanje i razvoj
- Novi pravni okvir za zaštitu putničkih prava na multimodalnim putovanjima
- Razvoj „aktivne mobilnosti” integrirane s ostalim načinima prijevoza, posebno urbana okruženja i pametni gradovi.

TRANSPOZICIJA U HRVATSKOJ

- Zakon o kombiniranom prometu, NN 124/09
- Zakon o kombiniranom prijevozu tereta, NN 120/2016
- Pravilnik o poticajima u kombiniranom prijevozu tereta, NN 5/2018

MULTIMODALNI PRIJEVOZ

PRAVNI ODNOSI

ŠIRA SLIKA

UGOVOR O MEĐUNARODNOJ KUPNJI I PRODAJI ROBE

INCOTERMS klauzula (paritet = trenutna cjenovna razlika između prodavatelja i kupca)
PROJEKTOVA IZMEĐU PRODAVATELJA I KUPCA

UGOVORNA STRANA PRAVNI INTERES

UGOVOR O

NA

UGOVOR O OSIGURANJU
ROBE

UGOVARATELJ OSIGURANJA
– OSIGURATELJ ROBE

UGOVOR O PRIJEVOZU
CESTOM

MTO- CESTOVNI PRIJEVOZNIK

UGOVOR O PRIJEVOZU
MOREM

MTO-BRODAR

UGOVOR O PRIJEVOZU
ŽELJEZNICOM

MTO – ŽELJEZNIČKI
PRIJEVOZNIK

PRAVNI ODNOSI PRIJE MULTIMODALNOG PRIJEVOZA

UNIMODALNE KONVENCIJE

BORBA ZA PREVLAST

CMR 1956/78

Article 2

I. Where the vehicle containing the goods is carried over part of the journey by sea, rail, inland waterways or air, and, except where the provisions of article 14 are applicable, the goods are not unloaded from the vehicle, this Convention shall nevertheless apply to the whole of the carriage.

MONTREAL CONVENTION 1999

Article 38 — Combined Carriage

1. In the case of combined carriage performed partly by air and partly by any other mode of carriage, the provisions of this Convention shall, subject to paragraph 4 of Article 18, apply only to the carriage by air.

2. Nothing in this Convention shall prevent the application of the provisions of any other Convention to the carriage by air.

„KAVIONSKI PRIJEVOZ“
Eng. Airline road feeder service
Air cargo trucking

carriage by air.

COTIF 1999

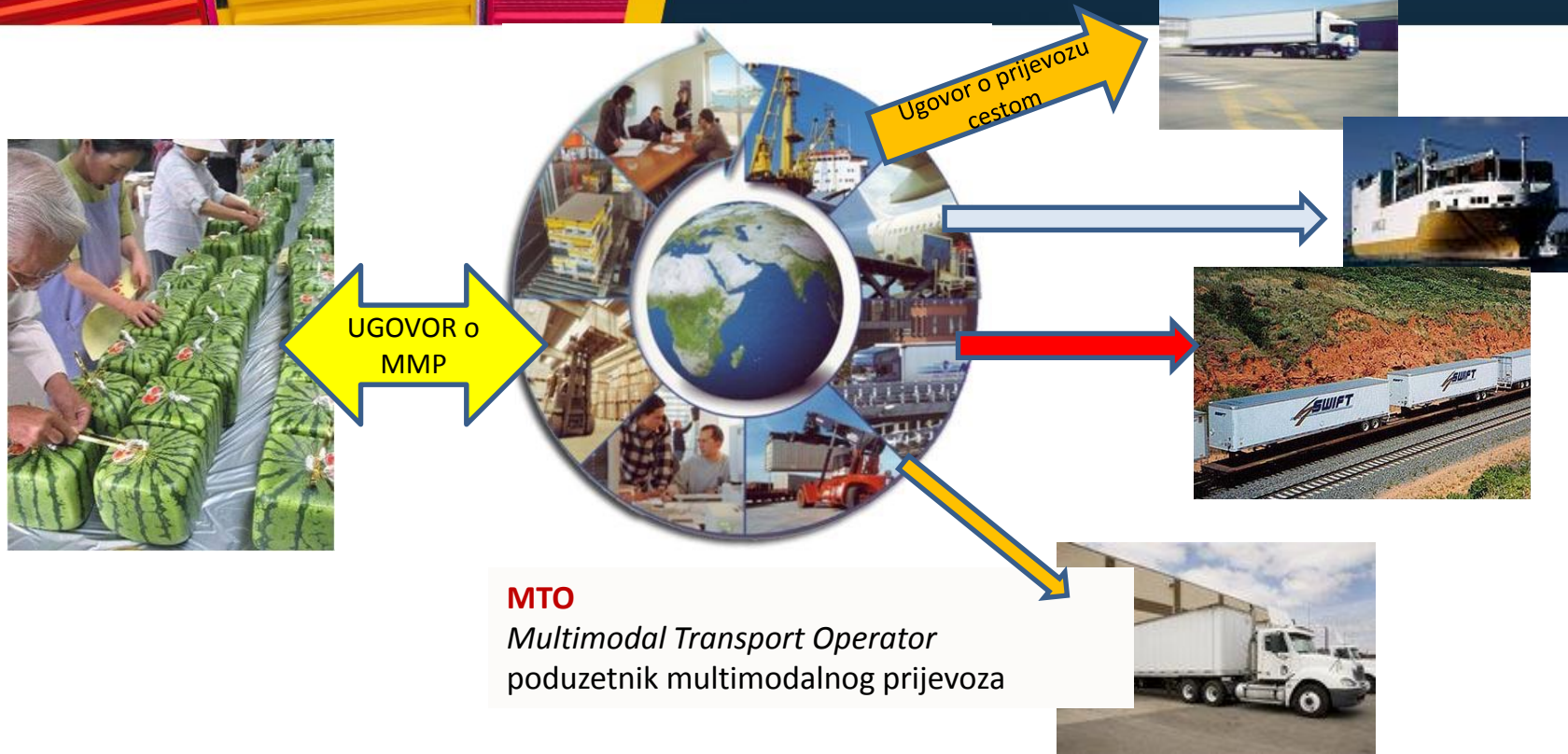
Article 38

Liability in respect of rail-sea traffic

1 In rail-sea carriage by the services referred to in Article 24 § 1 of the Convention any Member State may, by requesting that a suitable note be included in the list of services to which these Uniform Rules apply, add the following grounds for exemption from liability in their entirety to those provided for in Article 23 :

- a) fire, if the carrier proves that it was not caused by his act or default, or that of the master, a mariner, the pilot or the carrier's servants
- b) saving or attempting to save life or property at sea;
- c) loading of goods on the deck of the ship, if they are so loaded with the consent of the consignor given on the consignment note and are not in wagons;
- d) perils, dangers and accidents of the sea or other navigable waters

SHEMA MULTIMODALNOG PRIJEVOZA

MEĐUNARODNA PRAVNA UNIFIKACIJA

Međunarodna unifikacija prava

- 1980 Konvencija UN o međunarodnom multimodalnom prijevozu robe 1980.
- Nije stupila na snagu (13/30 ratifikacija)
- 2008 UN Konvencija o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe u cijelosti ili djelomično morem (Rotterdamska pravila) (4/20 ratifikacija)
- **NEMA unifikacije**

Jedinstvena ugovorna pravila – “soft law”

- UNCTAD/ICC Rules for Multimodal Transport Documents
- *FIATA Combined Transport B/L*
- *BIMCO/INSA Combidoc*

Nacionalno pravo

- Primjer: 1998 Transportrechtreformgesetz
 - Jedinstveno uređenje odgovornosti prijevoznika za kopneni i zračni prijevoz
- HR Zakon o kombiniranom prijevozu 2009.
 - Nema imovinsko-pravnih odredaba

MODELI ODGOVORNOSTI MTO

Jedinstvena odgovornost (*uniform liability*)

- Poseban sustav pravila o odgovornosti MTO
 - Ograničenje odgovornosti
 - Razlozi oslobođenja
- Prihvaćeno u 1980 Konvenciji o MT
 - 920 SDR/2,75 SDR/kg

Mrežna odgovornost (*network liability*)

- Odgovornost MTO prema pravilima određene grane prijevoza (unimodal)
 - **utvrđena dionica nastanka štete**
 - Međunarodni prijevoz: KONVENCIJE (5 grana prijevoza)
 - Domaći prijevoz: ZAKONI (5 grana prijevoza)

Odgovornost *sui generis*

- Posebno uređenje odgovornosti MTO
 - **Nelokalizirane štete**
- Primjer: FBL
 - „mokra” dionica: Haško-Visbyska pravila (666,67 SDR/koleto ili 2 SDR/kg)
 - Nema „moke” dionice: CMR (8,33 SDR/kg)

USPOREDNI PRIKAZ OGRANIČENJA ODGOVORNOSTI

MULTIMODALNI PRIJEVOZ – lokalizirana šteta međunarodni prijevoz

	MORE	UNUTARNJI PLOVNI PUTOVANJE	ŽELJEZNICA	ZRAK
IZVOR PRAVA	1968 Haag-Visby Rules	2001 CMNI	OTIF-CIM	1999 Montreal Convention
1 SDR = cca 9 kn www.hnb.hr	666,67 SDR/koleto ili 2 SDR/kg (cca 6 000 kn/ koleto ili 18 kn/kg.	6 SDR	10 SDR/kg (cca 153 kn/kg)	19 SDR/kg (cca 171 kn/kg)

**VELIKA PRAVNA
NESIGURNOST ZBOG
NEPREDVIDIVOSTI
IZNOSA NAKNADE ŠTETE
PRIJE UGOVARANJA
PRIJEVOZA!**

MULTIMODAL BUDUĆNOSTI

AUTONOMNI LANAC OPSKRBE

DIGITALIZIRANI TERET (ČIPOVI)

- ✓ Riješen problem lokalizacije štete!

DIGITALIZACIJA DOKUMENTACIJE

- ✓ Interoperabilnost tehnologije dionika industrije

AUTONOMNA VOZILA

- ✓ Dostava kontejnera dronovima?!

ROBOTIZACIJA

- ✓ Skladišta
- ✓ Pretovar

